

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi G. T.

na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie I ACa (...),

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...),

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 31 sierpnia 2020 r.,

1. odrzuca skargę;

2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) reprezentowanego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 120 (stu dwudziestu) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług na rzecz radcy prawnego B. K. F., ul. B., S. , tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu za pomoc prawną świadczoną w postępowaniu o stwierdzenie przewlekłości postępowania.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik Skarżącego G.T. wniósł skargę na przewlekłość w postępowaniu sądowym domagając się stwierdzenia, że: w postępowaniu sądowym o wznowienie postępowania wszczętym przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie I ACa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania, wydanie Sądowi

Apelacyjnemu w (...) rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie jak najszybszego zakończenia postępowania przed Sądem, w szczególności do podjęcia zawieszonego postępowania, oraz zasądzenia na rzecz G. T. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwoty 20.000 zł. Pełnomocnik wniósł o przyznanie od Skarbu Państwa na jego rzecz kosztów pomocy prawnej według norm przepisanych, oświadczając, że koszty tej pomocy nie zostały uiszczone w całości ani w części.

W uzasadnieniu skargi wskazano między innymi, że w toku postępowania, którego dotyczy ten środek zaskarżenia „wystąpił stan przewlekłości wynikający z bezpodstawnego zdaniem Skarżącego zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku ze śmiercią współskarżącej A. T.”. W ocenie Skarżącego, „skoro po stronie powodowej nie występuje współuczestnictwo, sąd powinien zarządzić wyłączenie sprawy z udziałem G. T. do oddzielnego postępowania na podstawie art. 218 k.p.c. a następnie podjąć sprawę wyłącznie z udziałem G. T. , co pozwoliłoby na rozpoznanie sprawy bez zbędnej zwłoki”. W skardze Skarżący wskazał także na składane liczne wnioski o zabezpieczenie powództwa przez zawieszenie postępowań egzekucyjnych, zaś wnioski te do dnia złożenia skargi nie zostały rozpoznane.

W konsekwencji, zdaniem Skarżącego, brak reakcji na wnioski o zmianę pełnomocnika, zawieszenie postępowania, brak rozpoznania wniosków o zabezpieczenie doprowadzi do obligatoryjnego umorzenia postępowania na podstawie art. 182 § 1 pkt 3 k.p.c. To z kolei spowoduje konieczność wszczęcia kolejnego postępowania o wznowienie zakońzonego postępowania.

W odpowiedzi na skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania uczestnik postępowania Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) wniósł o jej odrzucenie, ewentualnie oddalenie jako bezzasadnej. W uzasadnieniu wskazał, że skarga nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2018 r., poz. 75, dalej: u.s.p.p.). Wskazał ponadto, że jakkolwiek rozpoznawanie sprawy

Skarżącego trwa już dłuższy czas, to jednak wszystkie podejmowane przez Sąd czynności będące konsekwencją złożonej skargi, jak i wniosków oraz środków zaskarżenia składanych przez strony postępowania w sprawie I ACa (...), a także śmiercią jednej ze skarżących i związanym z tym zawieszeniem postępowania nie pozwalają na stwierdzenie, iż postępowanie prowadzone było przewlekłe.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie zaś z treścią art. 2 ust. 2 u.s.p.p., dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, przyjmuje się, że po pierwsze - za przejaw naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uważa się, między innymi, wielomiesięczną bezczynność sądu polegającą na niewyznaczeniu rozprawy, także rozprawy apelacyjnej, zwłaszcza gdy nie zachodzą okoliczności usprawiedliwiające opóźnienie; po drugie - przewlekłość postępowania zachodzi zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy wprowadzie je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy; po trzecie - wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może

polegać na zakwestionowaniu ogólnego trwania postępowania, lecz powinno wskazywać określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał wadliwie; po czwarte - dokonując oceny, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, uwzględnia się, między innymi, charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania; po piąte - nie dochodzi do przewlekłości postępowania apelacyjnego, jeżeli rozprawa zostaje odroczona w celu przeprowadzenia dodatkowych dowodów, a ich zgromadzenie nie może nastąpić niezwłocznie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 lipca 2017 r., III SPP 28/17, LEX nr 2332310 i z 12 lipca 2017 r., III SPP 31/17, LEX nr 2332312, i powołane w nim orzeczenia).

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 2 u.s.p.p., skarga powinna, poza spełnieniem wymagań przewidzianych dla pisma procesowego i żądania stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie, której skarga dotyczy, zawierać przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie.

„Przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie”, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 u.s.p.p., oznacza obowiązek skarżącego wskazania czasu trwania postępowania świadczącego o wystąpieniu przewlekłości, jak również konkretnych czynności procesowych, których sąd nie podjął lub dokonał wadliwie, powodując w ten sposób nieuzasadnioną zwłokę w postępowaniu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17, niepubl.). Chodzi w nim o wykazanie istnienia przewlekłości oraz jej powodów. Przytoczenie okoliczności uzasadniających skargę nie może sprowadzać się do zakwestionowania przez stronę ogólnego czasu trwania procesu, wymaga wskazania konkretnych czynności procesowych, których sąd orzekający zaniechał lub które podjął wadliwie, a które wskazywałyby na doprowadzenie do przewlekłości postępowania.

Z analizy akt sprawy oraz uzasadnienia skargi wynika, że Skarżący ograniczył się tylko do wskazania, że od września 2017 r. (data wpływu skargi o wznowienie postępowania do Sądu Apelacyjnego w (...)) do maja 2020 r. składał

liczne pisma i wnioski w toku postępowania. Nie wskazał jednak, które konkretnie czynności nie zostały podjęte, w jakich okresach trwania postępowania taka bezczynność miała miejsce, ewentualnie, które z podejmowanych czynności były nieuzasadnione. W dość lakonicznych motywach skargi na przewlekłość postępowania przez Sąd Apelacyjny w (...) zabrakło - na co trafnie zwrócił uwagę w odpowiedzi na skargę Prezes tego Sądu - podstawowego elementu konstrukcyjnego tej czynności procesowej, tj. wskazania przez jej Autora na konkretne czynności, których sądy w tej sprawie nie podjęły (w skardze brak tego elementu) albo też podjęły wadliwie (tego elementu również brak w skardze). W skardze zostały ponadto wymienione nie wszystkie, a tylko wybrane czynności podejmowane w sprawie, na co także zwrócił uwagę Prezes Sądu Apelacyjnego w (...). Nie sposób także pominąć, że w sprawie I ACa (...) Skarżąca A. T. pismem z dnia 24 listopada 2018 r. złożyła skargę na przewlekłość postępowania, co skutkowało koniecznością przekazania akt do Sądu Najwyższego w dniu 10 grudnia 2018 r., a następnie zwrotnie do Sądu Apelacyjnego w (...) 3 czerwca 2019 r., na co także zwrócił uwagę Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) w swoim stanowisku. Brak sprecyzowania okoliczności i zarzutów uzasadniających żądanie stwierdzenia przewlekłości toczącego się postępowania przed Sądem Apelacyjnym w (...) uniemożliwiał uprzednio dokonanie przez Sąd Najwyższy oceny przewlekłości tego postępowania.

Okoliczności o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 u.s.p.p. muszą pozostawać w ścisłym związku funkcjonalnym z ustawowymi przesłankami wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, tj. muszą to być okoliczności nawiązujące w sposób wyraźny do istoty postępowania, którego przedmiotem jest ustalenie, że w postępowaniu objętym skargą doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z powodu tego, iż postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwało dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Skargę niespełniającą warunków, o których mowa w art. 6 ust. 2 u.s.p.p. sąd odrzuca bez wzywania do uzupełnienia braków (art. 9 ust. 1 u.s.p.p.). Podzielić

należy w tym miejscu pogląd funkcjonujący w orzecznictwie i doktrynie, zgodnie z którym wymagania z art. 6 ust. 2 u.s.p.p. uznać należy za konstrukcyjne (nieusuwalne), a ich niespełnienie pociąga za sobą odrzucenie skargi bez wzywania do uzupełnienia jej braków - art. 9 ust. 1 u.s.p.p. (por. postanowienie SN z 5 czerwca 2007 r., III SPP 16/07, OSNP z 2008 r., z. 9-10, poz. 153).

W konsekwencji uznać należy, że brak sprecyzowania okoliczności uzasadniających żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania uniemożliwia dokonanie przez Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie oceny czynności Sądu Apelacyjnego w (...) wymienionych w art. 2 ust. 2 u.s.p.p.

Odnosząc się do zarzutu związanego z zawieszeniem postępowania, dokonanego postanowieniem z dnia 29 lipca 2019 r., należy zauważyć, że podstawą tego orzeczenia była śmierć A. T.. Zgodnie zaś z art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. w razie śmierci strony sąd zawiesza postępowanie z urzędu. Zawieszenie to, zgodnie z art. 174 § 2 k.p.c. ma skutek od daty zdarzenia powodującego zawieszenie postępowania. Wydanie postanowienia o zawieszeniu jest powinnością sądu, a prowadzenie postępowania pomimo śmierci strony, skutkuje nieważnością postępowania. W przypadku śmierci strony, prowadzone postępowanie sądowe może być kontynuowane jedynie z udziałem jej następców prawnych, jeżeli jego przedmiot należy do praw i obowiązków zmarłej strony, które są przedmiotem dziedziczenia (art. 922 k.c.). Do podjęcia takiego postępowania dochodzi, gdy zgłoszą się lub zostaną wskazani następcy prawni zmarłej strony, zgodnie z art. 180 § 1 pkt 1 k.p.c. Uprawnienie do udziału w postępowaniu sądowym wytoczonym przez stronę, która zmarła, powinno być wykazane notarialnym poświadczeniem dziedziczenia lub postanowieniem sądu stwierdzającym nabycie spadku (art. 1025 § 1, art. 1027 k.c.). Tym samym, nie można sądowi zalecić podjęcia zawieszonego z mocy prawa postępowania z uwagi na śmierć strony.

Odnosnie natomiast zawartego w uzasadnieniu skargi zarzutu dotyczącego nierozpoznania wniosków o zabezpieczenie powództwa przez zawieszenie postępowań egzekucyjnych wskazać należy, że na wstępnym etapie badania dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania nie ma możliwości wydania orzeczenia w przedmiocie zabezpieczenia. Skarżący nie wykazał natomiast,

aby brak merytorycznego rozpoznania sprawy I ACa (...) nastąpił z przyczyn zależnych od Sądu.

W tym stanie rzeczy, zgodnie z art. 6 ust. 2 i art. 9 ust. 1 u.s.p.p. skarga podlega odrzuceniu bez wzywania do uzupełnienia braków.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu należnych działającemu w sprawie pełnomocnikowi z urzędu za prowadzenie sprawy ze skargi na przewlekłość postępowania orzeczono w pkt 2 postanowienia na podstawie § 21 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68). Pełnomocnik Skarżącego oświadczył, że koszty pomocy prawnej świadczonej przezeń z urzędu nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części. Uzasadniało to przyznanie pełnomocnikowi działającemu w sprawie z urzędu opłaty w wysokości przewidzianej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, postanowiono, jak na wstępie.